

Verslag deskundigengroep dierziekten HPAI risico 18 januari 2021

Aanwezig (online): Arjan Stegeman (voorzitter), Roy Slaterus, Sjaak de Wit, Nancy Beerens, Mart de Jong, Erik van Geloof, Francisca Velkers, Ron Fouchier (schriftelijk), Wim Pelgrim (secretariaat), Roxani Rijneveld (secretariaat)

1. Hoe is de stand van zaken de hoogpathogene vogelgriep (HPAI) epidemie in wilde vogels in Nederland op dit moment?

De sterfte onder wilde vogels is afgenomen. Er worden nu geen grote aantallen dode brandganzen meer gemeld. De dode vogels die nu ingezonden worden, zijn van meer verschillende soorten dan tijdens de piek in week 47. Er worden nu vooral roofvogels (met name buizerds) besmet gevonden met HPAI, maar ook nog een aantal andere soorten (kuifeenden, bergeenden, grijze gans, Canadese gans, knobbelzwaan). Het aantal positief gevonden vogels gerelateerd aan de inzendingen neemt ook af. Op de piek, in november testte nog 50-75% van de ingezonden dode wilde vogels positief. In Januari was dat 5%. Erasmus Medisch Centrum heeft tussen half oktober en 1 januari meer dan 3500 vogels getest waaronder >1300 vogels bemonsterd door NIOO onder contract met LNV. Er werden tussen half oktober en eind november 65 HPAI H5 detecties gerapporteerd in diverse soorten, hoofzakelijk in levende smienten en andere eenden (wilde eend, krakeend) en in dode ganzen, zwanen en roofvogels. Na 27 November zijn geen positieve detecties meer gemeld in deze monitoring, die werd afgesloten op 31 December. Dat er door WBVR nog steeds positieven worden gevonden bij ingezonden dode vogels, wijst erop dat het virus nog circuleert in wilde vogels. Het virus kan op dit moment met lage buitentemperaturen goed overleven in de omgeving.

2. Wat verwacht u van het verloop van HPAI in wilde vogels in de komende maand en kunt u aangeven hoe die zich de komende maanden verder ontwikkelt? Neem de verwachte trekbewegingen van de vogelpopulaties mee in uw antwoord.

De infectiedruk onder de wilde vogels in Nederland neemt af. In de ons omringende landen is de situatie echter onrustig en worden nog met regelmaat uitbraken bij gehouden vogels gemeld (Duitsland, Frankrijk).

De najaarstrek ligt achter ons en de voorjaarstrek moet nog op gang komen. Vanaf februari zullen, afhankelijk van de weersomstandigheden, diverse hier overwinterende watervogelsoorten weer wegtrekken en de voorjaarstrek, die tot in mei duurt, zal vanaf dat moment weer steeds meer vogels in beweging brengen. Het weer kan van invloed zijn op de trek maar het effect daarvan op het vogelgrieprisico voor Nederland is moeilijk te voorspellen. Het virus is in een groot deel van Europa gevonden zowel oostelijk als zuidelijk van Nederland. Bij een vroeg voorjaar zouden besmette vogels vanuit de zuidwestelijke gebieden naar Nederland kunnen trekken. Bij extreme kou in het oosten kunnen de vogels vanuit het oosten naar Nederland komen.

Vogelgriep onder wilde vogels wordt niet in alle landen in de Europese Unie even intensief gemonitord. De situatie onder wilde vogels in andere delen van Europa is daarom moeilijk te beoordelen

3. Wat is op dit moment, vergeleken met de situatie op 13 november 2020, de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI vanuit wilde vogels of door een ander pluimveebedrijf? Verwacht u dat die kans de komende maand (voor delen van Nederland) zal wijzigen en zo ja hoe?

Hoewel het aantal met HPAI besmette wilde vogels in Nederland lijkt af te nemen is het virus zeker nog niet weg. De omstandigheden zijn nu gunstig voor het overleven van het virus in de omgeving. Het risico is waarschijnlijk iets lager dan op 13 november 2020, toen veel besmette wilde vogels in Nederland werden gevonden. Dat was aan het begin van het 'vogelgriepseizoen' en het was nog onduidelijk hoe de infectie in wilde vogels zou verlopen. Het lijkt wel duidelijk dat de piek van besmettingen onder wilde vogels in november heeft plaats gevonden en dat we nu in de staart van de epidemie zijn aanbeland. Hoe lang die staart voortduurt is niet te voorspellen. De kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI vanuit wilde vogels wordt daarom op het moment van de bijeenkomst geschat op hoog tot zeer hoog.

Tot nu toe blijkt uit sequenties die bepaald zijn van de gevonden virussen niet dat er een directe link is tussen bedrijven. Ook de besmetting bij het kalkoenbedrijf in Moergestel kan op dit moment niet gelinkt worden aan besmettingen bij kalkoenbedrijven in Duitsland. Overigens zijn lang niet alle sequenties van de op besmette bedrijven gevonden virussen uit Duitsland bekend, waardoor het niet mogelijk is een volledige vergelijking te maken.

Hoewel Moergestel voor Nederlandse begrippen in een gebied ligt dat relatief watervogelarm is, is dit voor Europese begrippen nog steeds een gebied met veel watervogels. Bij een recente telling die SOVON uitvoerde binnen 2 km rondom het bedrijf in Moergestel werden toch bijna 1800 watervogels (waaronder ruim 600 Grauwe Ganzen) vastgesteld. Zelfs in relatief droge, agrarische gebieden in Nederland zijn watervogels aanwezig, bijvoorbeeld doordat met name ganzen en meeuwen enige afstand kunnen afleggen van hun rustplaatsen (vaak open water) naar de graslanden en akkers waar zij overdag foerageren.

4. Op grond van het antwoord op de vorige vraag, in welke mate zal het ophokken van pluimvee in de komende maand en maanden bijdragen aan het voorkomen van besmettingen van een Nederlands pluimveebedrijf.

Het virus is op dit moment nog steeds in wilde vogels aanwezig, hetzij minder dan in november. Het wegtrekken van bij ons overwinterende watervogels zal in februari op gang komen. Het effect van vogels die naar Nederland trekken uit zuidelijke, dan wel oostelijke gebieden is onduidelijk. Het is bekend dat uitloopbedrijven een beduidend groter risico lopen besmet te raken met vogelgriep dan bedrijven waar het pluimvee binnen gehouden wordt. Het ophokken van pluimvee draagt daarom op dit moment wezenlijk bij aan het verminderen van het risico op besmettingen met vogelgriep bij pluimveebedrijven in Nederland.